

Bruksela, 12 października 2020 r.
(OR. en)

11661/20

COEST 202
CFSP/PESC 825

WYNIK PRAC

Od:	Sekretariat Generalny Rady
Data:	12 października 2020 r.
Do:	Delegacje
Nr poprz. dok.:	11660/20
Dotyczy:	Konkluzje Rady w sprawie Białorusi

Delegacje otrzymują w załączeniu konkluzje Rady w sprawie Białorusi przyjęte przez Radę (do Spraw Zagranicznych) 12 października 2020 r.

Konkluzje Rady w sprawie Białorusi

1. Przywołując swoje poprzednie konkluzje w sprawie Białorusi, a także niedawne oświadczenia złożone przez Wysokiego Przedstawiciela w imieniu UE, Rada wyraża głębokie ubolewanie, że władze Białorusi pozostały obojętne na nieustające apele narodu białoruskiego o respektowanie jego podstawowych wolności i praw człowieka.
2. Rada stwierdziła, że wybory prezydenckie z 9 sierpnia nie były ani wolne, ani uczciwe. Wiarygodne sprawozdania krajowych obserwatorów pokazują, że proces wyborczy nie był zgodny z prawodawstwem Białorusi ani zobowiązaniami międzynarodowymi tego państwa. Alaksandr Łukaszenka nie ma legitymacji demokratycznej. Białoruski naród wyraźnie domaga się przeprowadzenia nowych wyborów. W tym kontekście UE popiera uzasadnione apele o nowe, wolne i uczciwe wybory prezydenckie zgodne z międzynarodowymi standardami i pod kontrolą Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE.
3. Rada ponownie wyraża pełne poparcie dla suwerenności i niepodległości Białorusi. Rada podkreśla demokratyczne prawo narodu białoruskiego do wyboru prezydenta w nowych wolnych i uczciwych wyborach, bez ingerencji z zewnątrz. Jedynie przestrzeganie praw człowieka, demokracji, praworządności i przeprowadzenie wolnych i uczciwych wyborów z poszanowaniem demokratycznej woli narodu białoruskiego zagwarantuje długoterminową stabilność i suwerenność Białorusi.
4. UE apeluje do władz Białorusi, by dążyły do pokojowego i demokratycznego rozwiązania kryzysu poprzez pluralistyczny dialog narodowy z szerszymi kręgami społeczeństwa, zwłaszcza Radą Koordynacyjną. UE nadal popiera propozycję obecnego i przyszłego przewodnictwa OBWE dotyczącą mediacji w tym dialogu. UE będzie propagować takie podejście wśród wszystkich podmiotów międzynarodowych i wyraża ubolewanie, że Białoruś, choć jest państwem członkowskim OBWE, ignoruje tę ofertę.

5. Rada zdecydowanie potępia przemoc stosowaną przez białoruskie władze wobec pokojowych demonstrantów, w tym młodzieży i kobiet, oraz liczne przypadki tortur i przemocy seksualnej. Apeluje do władz o natychmiastowe i bezwarunkowe zwolnienie wszystkich arbitralnie przetrzymywanych osób, w tym więźniów politycznych i pracowników mediów. Rada zdecydowanie wzywa władze Białorusi do pełnego zbadania wszystkich przypadków naruszenia i łamania praw człowieka i do położenia kresu prześladowaniom osób, które są zaangażowane w ruch prodemokratyczny, niezależnych mediów i przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego, w tym członków Rady Koordynacyjnej, a także do zapewnienia warunków umożliwiających obywatelom Białorusi korzystanie z przysługujących im wolności opinii, wypowiedzi i zgromadzeń.
6. UE jest zdecydowana zająć się sytuacją w zakresie praw człowieka na Białorusi i zmobilizować społeczność międzynarodową, w tym Radę Praw Człowieka ONZ, OBWE i Radę Europy, na rzecz wsparcia narodu białoruskiego. Rada wyraża zadowolenie z przyjęcia rezolucji w sprawie sytuacji w zakresie praw człowieka na Białorusi podczas 45. sesji Rady Praw Człowieka ONZ oraz wzywa Białoruś do jej wdrożenia i umożliwienia pełnego dostępu specjalnemu sprawozdawcy ONZ ds. Białorusi oraz do współpracy z innymi specjalnymi sprawozdawcami ONZ. UE wyraża ubolewanie z powodu braku współpracy ze strony Białorusi w ramach mechanizmu moskiewskiego OBWE upoważnionego do zbadania naruszeń i łamania praw człowieka na Białorusi.
7. Rada nałożyła sankcje polegające na zakazie podróżowania i zamrożeniu aktywów wobec osób odpowiedzialnych za fałszerstwa w trakcie wyborów prezydenckich i brutalne tłumienie pokojowych protestów. Lista osób objętych sankcjami będzie podlegać stałemu przeglądowi. Zgodnie ze stosowanym przez siebie podejściem stopniowym, UE jest gotowa wprowadzić kolejne środki ograniczające, w tym wobec podmiotów i wysokich rangą urzędników, w tym Alaksandra Łukaszenki.

8. W świetle rozwoju sytuacji Rada postanowiła przyjrzeć się stosunkom UE z Białorusią. UE:

- a) ograniczy współpracę dwustronną z władzami Białorusi na szczeblu centralnym i zwiększy wsparcie dla białoruskiego narodu i społeczeństwa obywatelskiego; wykluczy z tej współpracy instytucje odpowiedzialne za naruszenia i łamanie praw człowieka;
- b) ponownie dostosuje dwustronną pomoc finansową świadczoną przez UE Białorusi, tak by pomoc ta służyła ogółowi społeczeństwa, kierując ją w możliwie największym zakresie nie do organów centralnych tylko do podmiotów niepaństwowych, lokalnych i regionalnych, za pośrednictwem programów współpracy transgranicznej;
- c) będzie kontynuować kontakty z Białorusią w kwestiach będących przedmiotem zainteresowania UE i społeczeństwa białoruskiego;
- d) w wielostronnych ramach Partnerstwa Wschodniego i z wyłączeniem instytucji odpowiedzialnych za naruszenia praw człowieka – utrzyma współpracę z Białorusią na szczeblu niepolitycznym i zintensyfikuje współpracę z kluczowymi białoruskimi zainteresowanymi podmiotami niepaństwowymi.

W związku z powyższą decyzją Europejski Bank Inwestycyjny (EBI) dokona przeglądu swoich operacji na Białorusi. Państwa członkowskie UE skoordynują odpowiednio swoje stanowiska także w ramach Rady Dyrektorów Europejskiego Banku Odbudowy i Rozwoju.

9. UE wspiera naród białoruski – natychmiast udostępniła dodatkowe środki finansowe na rzecz ofiar przemocy oraz na rzecz organizacji społeczeństwa obywatelskiego i niezależnych mediów. UE pracuje nad środkami zapewniającymi dalsze pilne i średnioterminowe wsparcie dla społeczeństwa obywatelskiego Białorusi, w tym młodzieży, osób znajdujących się w trudnej sytuacji i niezależnych mediów, a także dla sektora prywatnego i sektora zdrowia.

10. Rada podkreśla znaczenie kontaktów międzyludzkich. Istotnym krokiem w tym zakresie było zawarcie umowy o ułatwieniach wizowych. Białorusini będą mogli nadal uczestniczyć w europejskich programach wymiany, takich jak Erasmus+, „Horyzont Europa” czy w ramach inicjatyw Partnerstwa Wschodniego. UE będzie nadal udzielać wsparcia białoruskiemu uniwersytetowi na uchodźstwie, czyli Europejskiemu Uniwersytetowi Humanistycznemu w Wilnie, i zaoferuje dodatkowe stypendia i programy mobilności.
11. Rada podkreśla, że bezpieczeństwo i ochrona obiektów jądrowych są dla UE jednym z kluczowych priorytetów i nadal mają wielkie znaczenie dla stosunków UE z Białorusią. Przywołując konkluzje Rady Europejskiej z 12 grudnia 2019 r. i z 2 października 2020 r., Rada pilnie wzywa Białoruś do zapewnienia zgodności z najwyższymi międzynarodowymi normami środowiskowymi i bezpieczeństwa oraz do bezzwłocznego wdrożenia unijnych zaleceń dotyczących testów wytrzymałościowych. W tym względzie zwraca uwagę, że ważna jest współpraca między Białorusią a Europejską Grupą Organów Regulacyjnych ds. Bezpieczeństwa Jądrowego (ENSREG) w procesie testów wytrzymałościowych, w tym dokonanie przez ENSREG formalnego przeglądu białoruskiego krajowego planu działania i monitorowanie przez tę grupę pilnego wdrożenia tego planu.
12. Rada podkreśla, że UE jest gotowa znacznie zwiększyć swoje zaangażowanie polityczne, współpracę sektorową i pomoc finansową na rzecz Białorusi, pod warunkiem że jej władze będą przestrzegać zasad demokracji, praworządności oraz praw człowieka, a także:
- a) zaprzestaną wszelkich represji i naruszeń praw człowieka wobec osób zaangażowanych w ruch prodemokratyczny, niezależnych mediów oraz przedstawicieli społeczeństwa obywatelskiego;
 - b) zwolnią i zrehabilitują więźniów politycznych oraz zapewnią im odszkodowanie finansowe;
 - c) zapewnią bezpieczne warunki powrotu osobom przebywającym na przymusowym wygnaniu ze względów politycznych;
 - d) będą wspierać faktyczny, wiarygodny i pluralistyczny proces polityczny, którego wynikiem będą wolne i uczciwe wybory pod kontrolą Biura Instytucji Demokratycznych i Praw Człowieka OBWE;
 - e) zapewnią gwarancje dotyczące poszanowania praw człowieka, w tym wolności opinii i wypowiedzi, wolnego dostępu do informacji, prawa do zgromadzania się i zrzeszania się oraz wolności mediów.

13. Rada potwierdza, że UE byłaby gotowa wesprzeć pokojowe przemiany demokratyczne na Białorusi. Jeśli takie przemiany się dokonają, na prośbę rządu Białorusi UE skorzysta z szeregu instrumentów zgodnie z polityką Partnerstwa Wschodniego. Rozważono by m.in.:
- a) rozpoczęcie negocjacji w sprawie umowy ramowej UE–Białoruś;
 - b) zacieśnienie współpracy sektorowej i zwiększenie udziału w programach UE i współpracy z agencjami UE;
 - c) uruchomienie kompleksowego planu wsparcia gospodarczego na rzecz demokratycznej Białorusi, w tym:
 - znaczna pomoc finansowa i techniczna na rzecz reform instytucjonalnych i rozwoju gospodarczego – z wieloletnich ram finansowych;
 - wznowienie rozmów o dalszych reformach niezbędnych do umożliwienia unijnej pomocy makrofinansowej;
 - znaczne zwiększenie skali operacji EBI i EBOR.

UE nadal wspierałaby też Białoruś w jej przystąpieniu do Światowej Organizacji Handlu.

Rada przypomina, że w ramach Partnerstwa Wschodniego, w odpowiednim czasie i o ile pozwolą na to warunki, możliwe są wzmocniona współpraca i dalsze postępy w dziedzinie polityki wizowej, takie jak otwarcie dialogu na temat liberalizacji reżimu wizowego; warunkiem wstępnym są jednak stałe i skuteczne wdrażanie umów o ułatwieniach wizowych i o readmisji, a także dobrze zarządzana i bezpieczna mobilność.

14. Rada pozostaje pod wrażeniem wytrwałości narodu białoruskiego i jego zaangażowania na rzecz demokratycznej przyszłości kraju. Naród białoruski zasługuje na więcej, a jego postulat dotyczący nowych wolnych i uczciwych wyborów powinien zostać wysłuchany. Tylko pluralistyczny dialog narodowy z szerszymi kręgami społeczeństwa, w tym Radą Koordynacyjną, może doprowadzić do pokojowego i trwałego rozwiązania kryzysu. UE oczekuje, że wszyscy partnerzy Białorusi wesprą ten dialog. UE popiera ten cel i stoi po stronie narodu białoruskiego.
-